

Sakta men säkert bygger jag mina stamträd. För släktingar födda under 1900-talet är det sällan svårt att spåra var och med vem/vilka deras liv fortsätter. För Göran Eskil född 1930-10-31 i ett torp på

13	Olaf Harald Halvarsson <i>Tjekar av sv. kyrkan Tjekar av sv. kyrkan</i>	1902	$\frac{6}{9}$	Rätan	29 ²⁰ / ₁₂
14	h. Ester Lugaberg J. W. Melin	1900	$\frac{10}{11}$	Lavås	"
15	Göran Eskil Tjekar	1930	$\frac{31}{10}$	Rätan	
16	B. Björn Halvarsson Tjekar	1931	$\frac{25}{12}$	"	
17	h. Emma Anna Grata Tjekar	1933	$\frac{27}{3}$	Öbromund	
18	h. Tjugrid Marit Tjekar	1935	$\frac{26}{10}$	Rätan	
19	h. Monika Birgitta Tjekar	1938	$\frac{10}{7}$	"	

Rätansbyn 7 gick det i stå efter det att han flyttat till Botkyrka söder om Stockholm i januari 1953. Avlägset släkt med pappa och årsbarn med min mamma som är fyrmänning med hans far Olof har han en plats att fylla i ett antal av mina stamträd. Innan jag tog till telefonen och mer ovanliga metoder googlade jag honom och fann en **fältflygare** med ett spännande liv och öde värd ett skönlitterärt verk. Det blev ingen bok utan en berättelse av flygarkollegan Sigvard Hansson. Jag hittade den i "Propellerbladet nr 68 årgång 57" publicerad 2006. Bladet är organ för FFV Kamratförening där förkortningen står för Kungliga Flygförvaltningens Verkstadsskola. Nedan följer Sigwards text kopierad från ett pdf-dokument. Jag har fingrat ytterst lite i texten. Placerat bilderna annorlunda, avstavat, fixat någon syntax och lagt till två fotnoter. Jag har inte ändrat i eller påverkat sakinnehållet.

Efter alla åren som passerat sedan Västerås-tiden kan man nu så här i livets andra halvlek summera ihop intryck och erfarenheter av mångahanda slag. Man kan därvid inte undgå att konstatera hur tillfälligheternas nyckfulla spel har styrt tillvaron, både för sig själv och för andra, såväl i positiv riktning, som ibland också åt motsatt håll.

Med utgångsläge från detta, med tillvarons oförutsägbarhet, skall denna berättelse handla om ett märkligt levnadsöde.

Det gäller fd FFV-eleven 4605 Göran Eskil Halvarsson. Efter att ha tillbringat de två första skolåren i Västerås och på Johannisberg, kom han att göra de två följande praktikantåren vid CVA i Arboga. Efter skoltidens slut, sökte han och blev antagen, till utbildningen som fältflygare. Han utövade denna tjänst fram till 1954. Han hade då titeln Furir och Fältflygare av 2:a graden och tjänstgjorde på F3, Östgöta Flygflottilj. Han flög där J29, eller "Flygande Tunnan", som den kallades. Efter att ha upplevt sitt andra flyghaveri inom en ganska kort tid, det sista med ett våldsamt händelseförlopp i samband med en kollision i luften, tyckte han att det räckte. Han begärde avsked från

Flygvapnet före kontraktstidens utgång, vilket han inte utan problem till sist också fick. Efter detta var det dags för honom att gå vidare ut i arbetslivet. Via kontakter med folk från sin hemtrakt fick han tag i ett jobb av det mera ovanliga slaget. Det var som skogshuggare på en timmercamp i norra Canada. Det hade talats om goda förtjänster och borde förhoppningsvis innebära lite mindre risker än flygningen.

Göran Halvarsson kom från en mindre ort i Jämtland som heter Rätansbyn. Familjen bestod av föräldrarna och förutom honom själv, av fyra systrar och en bror. Hans far hade ett torp tillhörande en

större gård som hette Backen. Med detta som bakgrund var tillnamnet givet i kamratkretsen. Han kom under hela skoltiden att kallas för "Torparn". Han var en glad och trevlig grabb och omtyckt bland kamraterna. Han deltog med liv och lust i den glid- och segelflygutbildning som skolans elever vid den tiden hade förmånen att gratis få deltaga i. Det har berättats att han och några till bland de andra grabbarna utövade en ständigt återkommande tävling om vem som kunde landa närmast det utlagda märket. De lär därvid ha utvecklat ett ständigt ökande förtroende för var den yttersta hållfasthetsgränsen egentligen låg hos SG38:an när man ibland tog ut det sista av glidtalet och stälade ner den för att nå märket. Detta resulterade ofta i mer eller mindre bryska landningar.

Utöver detta med flyg, hade han ytterligare ett fritidsintresse av stora mått som alla samtida minns och vilket han blev vida känd för. Det var att spela kort. Detta var en konst som han behärskade till virtuositet. Många historier har berättats om detta. Både sanna och ännu sannare, som någon uttryckte sig. Den motståndare som eventuellt inte visste vem han hade, framför sig vid spelbordet, brukade få all anledning att lägga namnet Halvarsson på minnet när spelet var slut!

Men även skogshuggarjobbet visade sig innehålla avsevärda risker. Han omkom i en olycka i samband med trädfällning, har det sagts. Omständigheterna under vilket detta hände har under åren givit upphov till mycken undran bland hans ungdomskamrater från FFV och frågan har ofta kommit upp på våra kamratträffar bland dom som kände honom. Var det en olyckshändelse som tog hans ännu unga liv, eller var det något annat som låg bakom? Det har allvarligt hävdats att det skulle ha funnits en koppling till hans kortspel. En följdfråga har med tiden uppstått. Återkom han och blev begravd i Sverige? Svaren som många väntat på kommer antligen i denna berättelse! Det är i år, 2006, 50 år sedan Göran Halvarsson omkom.

...bland publiken syntes ett par levnadsglada Fältflygare på "målspaning" inför kvällens sista dans. Lyckligt omedvetna om hur nära i tid de var en händelse som så när kunde gjort dansen till inte bara kvällens sista...

Det var en sommarvarm lördagskväll i början på juli och året var 1954. Utanför den gamla ärevördiga sommarrestaurangbyggnaden Trädgårdsföreningen i Linköping lyste skylten över entrén med sitt blekgröna ljus: I AFTON DANS. "Träggår'n" som stället mest kallades i folkmun, var vid denna tid mycket populärt hos den dansanta delen bland stadens invånare, något som säkert också en och annan

minnesgod FFV-elev som gjorde sina två praktikantår vid CVM i Malmslätt ännu kan minnas. Som stöd för komihåget kanske finns något bitterljuvt minne från stället i fråga i form av att ha fått ynnesten att eskortera någon vacker dansant flicka hem därifrån och kanske prasslat lite lätt i någon mörk portgång. En händelse som kanske återuppstått i tankarnas minnesalbum och passerat revy någon gång under åren. Men den flickan, om hon finns kvar, skulle nog inte gå att känna igen i dag efter årens brutala inverkan på den mänskliga materielen. Redan den gamle revykungen Karl-Gerhard besjög ju detta fenomen i form av kupletten "Var kommer alla gamla fula kärringar ifrån, och var tar alla vackra flickor vägen" Så hav tröst! Det är inte bara vi män som fulnar till på ålderns höst! Den gamla förnämliga vita träbyggnaden i Linköpings Trädgårdsförening är tyvärr borta sedan många år. Den brann ned under en aprilnatt 1977 och ingenting gick att rädda. Händelsen förorsakade stor sorg och saknad hos många bland stadens invånare. Dock inte hos alla sades det. Någon av stadens ledande personligheter vid denna tid lär ha uttalat att "Det var kanske tur att det gamla kråkslottet försvann"! Den gamla byggnaden var ganska nergången av åren och var i stort behov av

restaurering till stora kostnader. På grund av stället popularitet under denna tid som här beskrives kunde det vara svårt att få tag i något bord till en dansafton. Ville man vara säker var det förhandsbeställning som gällde. Detta var därför just vad en kamrat och jag tagit fasta på att göra i god tid och nu satt vi här bekvämt tillbakalutade på våra stolar vid ett strategiskt välplacerat bord i närheten av dansgolvet med ett glas av något drickbart i handen. Möjligen föregånget av något ännu starkare som "förladdning" innan vi gick hemifrån. Ett gammalt trick i förbilligande syfte som lär tillämpas än i dag! Inget är ju nytt under solen, sägs det.

Borta vi entrén började en anseelig mängd danslysten publik att strömma till och jakten på de få lediga borden var snart i full gång. Vi kände oss lite smått som kungar där vi lugnt kunde sitta och vänta på den beställda maten vid vårt fina bord, som till och med var utrustat med två extra stolar. Man kände alltmör den där behagliga värmen komma smygande "innanför västen" och som signalerade att detta borde kunna bli en riktig sådan där "nu-eller aldrig-kväll".

Linköping var vid denna tid en militärstad av stora mått med inte mindre än tre regementen och en flygflottilj i utkanten. Märkligt nog låg deras resp. beteckningar i nummerföljd: T1, Lv2, F3 och 14. Detta betydde att det militära inslaget bland danspubliken kunde vara ganska påfallande. Så var också fallet denna kväll. Det ansågs vid denna tid att det rådde en viss bortskämdhet bland stadens unga dansanta damer på grund av den goda tillgången av stiliga män av olika grader i uniform. Det var bara till att välja och vraka.

Bland mängden av bordssökande syntes även ett par propra och välansade grabbar i flygvapnets uniform. Båda fältflygare från F3, den närliggande flottiljen i Malmslätt. Det var två grabbar med stil, som nog skulle kunna få ett och annat flickhjärta att slå ett par extraslag och ställa till med oreda i kardiogrammet. De bar det guldglänsande flygförarmärket på uniformen, modell/36 som det betecknas, som de för några säsonger sedan under en sedvanligt högtidlig ceremoni fått emottaga av självaste flygvapenchefen, den stränge och något kontroversielle generalen Bengt G-son Nordensköld. Märket som en gång i tiden ritades av en silversmed vid namn Erik Flemming och som tillverkades av Sporrang & CO i 10 500 exemplar i första omgången. Märkena är numrerade.

Nu hade de sökt sej hit till gamla "Träggår'n" med förhoppningar om en glad danskväll kunde det väl ansas. De verkade inleda spaningen efter ett ledigt bord med något som liknade en från yrket intränad jaktkurva. Men detta visade sej inte vara någon lätt uppgift. Det var alltid någon "fiende" som hann före och ockuperade det lediga bordet. När de så kom närmare platsen där vi satt kunde jag nöjsamt konstatera att den ene av dem var en nära bekant som jag inte hade haft kontakt med på en tid. Vi hade båda gått på FFV i Västerås, fast med tre års mellanrum. Det var 4605 Göran Halvarsson, "Torparn" mest kallad i kamratreffen. Vi hade först blivit bekanta på skolans kamratreffar i Västerås och sedan ännu mera i Linköping där vi ofta sågs efter det han som fältflygare blivit placerad på F3 i Malmslätt där hans dagliga gärning var att flyga J29 "Tunnan". Efter att ha utfört en glad hälsningsceremoni, som seden bjuder när före detta FFV-elever möts någonstans ute i "världsvimlet", presenterade han sin kamrat för oss, samtidigt som han vid åsynen av våra extra stolar undrade om vi väntade på några tjejer. Jag svarade: "Det gör vi egentligen alltid, fast inte just ikväll! Vill ni sitta så är det bara att ni slår er ned". De anammade detta tacksamt och det blev mycket skämtande vid bordet, delvis av det mera bullerska slaget som ofta sker när ungt folk träffas. Jag minns att jag påtalade att han inte hade synt ut på staden på länge och yttrade något i stil med att "jag befarade nästan att du hade slagit ihjäl dig för gott. Du har ju gjort vissa framgångsrika försök tidigare. Bland annat förra året med den där J28:an"! Han skrattade och svarade: "Nä, ont krut förgås inte så lätt! J29:an har väl sina sidor i vissa lägen och på den årliga flygvapenmanövern brukar det ju kunna hända ett och annat, så än finns det ju vissa möjligheter"!

Beträffande J28B-haveriet hade detta inträffat i mars 1953 på F18 i Tullinge. Efter start omedelbart innan lättningen hade det känts starka skakningar i flygplanet. Hans första tanke, berättade han, att det kunde handla om brott på någon skovel i turbinhjulet, vilket inträffat i några fall. Han drog av gasen vid 180 km och försökte bromsa. Därefter nödfällde han stället vid fältgränsen och buklandade. Flygplanet fortsatte rakt igenom ett katastrofstängsel och stannade utanför detta. Tursamt utan att slå eld. Det kom att betraktas som totalhavererat.

En undersökning visade att orsaken var att slitbanan på vänster däck, vilket var regummerat, hade lossnat. (något som sedermera inträffade vid flera haverier i Flygvapnet.) I haverirapporten som jag nyligen läst står det: Haveriet har orsakats av materialfel. FF har handlat riktigt i enlighet med givna instruktioner och kan icke lastas för haveriet. Ff vk (GFSU:1) undkom oskadad. Flygtid 200 t.

Jag minns ännu mycket väl Halvarssons berättelse om denna händelse. Trots de gångna åren kan jag konstatera nu i efterskott att allting stämmer med vad som står i haverirapporten, som jag lyckats få ut via Flygvapenmuseets bibliotek. (Jag känner också en viss tillfredsställelse över att min minnesbild från Halvarssons berättelse stämde så bra efter mer än 50 år).

Samtalstonen vid vårt bord var lättsam och fortsatte att vara "rå men hjärtlig" som man brukar säga. Ingen av oss kunde denna gemytligadanskväll ana hur nära det låg i tiden att vårt skämtande skulle omvandlas till obehaglig verklighet!

Min kamrat och jag hade turen att i dansens virvlar få tag på ett par unga damer som satt vid ett annat bord och som inte nog med att de var kompisar dessutom hade den charmerande egenskapen att vara innehavare av en egen hyrd lägenhet i en närliggande del av staden. En stor sällsynthet vid denna tid, när nästan alla, liksom vi själva, levde som inneboende hos någon över moralen vakande hyrestant vars förhållningsregler alltid som slutvinjett innehöll: "Och så förstås inga flickbekanta på rummet efter klockan tio"! Det syntes vila något "magiskt" över detta klockslag. Obs! sagt med viss dubbelmening! Gränsen för högsta boendelyx vid denna tid var om man kunde få tag i ett hyresrum med egen ingång. Många gamla FFV-praktikanter minns nog detta än i dag.

Vi bröt upp från vårt bord tid innan sista dansen efter ivriga påtryckningar från min kamrat. Han, som uppenbarligen var den bästa strategen av oss två, hade gripits av onda aningar inför vad som kunde hända när kvällens sista dans skulle meddelas från orkestern. Då brukade stor rusning uppstå att bjuda upp de damer som ännu verkade lediga vid borden. För många bland herrarna var detta ett sista desperat nu-eller-aldrig försök.

Min kamrat som skött det mesta av "insnacket" med de båda tjejerna sade nu med skärpa i rösten att vi för F-n måste se till att samla ihop dom och sticka därifrån innan dorn ändrade sig! Han bedömde tydligen vår position som inte helt säker i detta läge. Kanske hade han i åtanke en av versarna i en schlagerbetonad visa som var populär vid denna tid och som löd så här: "Att flickehjärtan är ingenting att lita uppå--dom klappar stundom för en, men lika ofta för två"! Så visst, varför ta några risker. Lugnast att dra!

Fältflygarna Göran Halvarsson och hans kamrat fick nu övertaga bordet för gott och de blev önskade god lycka för det som återstod av kvällen. Vi enades om att vi hade haft det trevligt och att vi borde ses snart igen.

Jag och min kamrat drog så ut i den ljumma sommarnatten med våra nyvunna flickvänner över Trädgårdsföreningens grusgångar med prunkande blomratter efter sidorna och hörde dansmusiken alltmera tona bort när vi gick ut genom grindarna. Härliga minnen som man ibland kan komma på sig med att tänka på än i dag! Vi vandrade på tysta gator genom staden och hamnade så småningom i deras trivsamt möblerade lägenhet. Vi bjöds på kaffe med dopp och trivselfaktorn var hög medan nattens timmar rann undan. När min kamrat och jag skämtsamt, men med viss spänning på svaret,

tog upp frågan om vad vi skulle få att äta till frukost, fick vi ett försynt undvikande svar där de mellan raderna lät oss förstå att vi nog var lite väl tidigt ute om vi räknat med det. Därmed hade vi, med ungarlars tänkesätt, noterat kvällens första bakslag! Efter ett behärskat, men lagom ömt farväl drog jag och min kamrat oss i väg ut i det bleka morgonljuset och satte kursen hem mot våra respektive inte alltför trivsamma hyresrum. Vi kom fram till att kvällen i det stora hela varit lyckad. Beträffande de här tjejerna som vi hittat på "Träggår'n" skulle det "nog gå flera tåg"! Så blev det också med tiden. Även frukostfrågan fann sin lösning! "Men detta är en annan historia", som den där omtalade Kipling lär ha sagt vid något tillfälle, när farao detta var!

Så blev det då måndag igen och en ny och förmodat händelsefattig arbetsvecka tog sej sin början som vanligt. Men det skulle snart visa sig att begreppet "händelsefattig" inte skulle komma att gälla för alla! För någon skulle en inträffad händelse under veckan komma, att utan överord, få en livsavgörande betydelse!

När jag tidigt på torsdagsmorgonen den 15:e juli 1954 fick tag i ett ex. av tidningen Östgöta Correspondenten, Corren mest kallad, så vad får jag se? Jo, en stor rubrik lydande: F3-plan i krock över Kinda. Fallskärmar räddar förarna! På bild var de båda räddade förarna Sven Björk och Göran Halvarsson. Samt resterna av Halvarssons sönderslagna plan. Mitt kanske inte helt välgenomtänkta skämtsamma ordval när vi pratades vid på lördagsdansen hade nu blivit till en obehaglig realitet. Men en tröst i det inträffade var ju att båda levde.

Jag har nyligen via Östgöta Correspondentens tidningsarkiv fått tag i den aktuella artikeln med huvudrubriker om det inträffade flyghaveriet. Även haverikommissionens utredningsrapport gick att införskaffa från krigsarkivet. Det är intressant att jämföra tidningsartikeln med

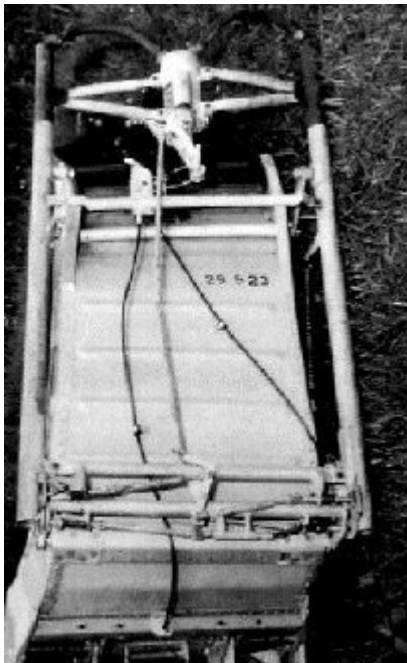
denna utredningsrapport. Allt stämmer inte av förklarliga skäl, men det är ändå av intresse att läsa om hur människorna på marken nära nedslagsplatsen upplevde händelsen. Citat ur Corren: "Ett av flygplanet slog ned i Hycklinge, knappt 100 meter från urmakare Karl Johansson hus. -Vi satt på verandan, berättade fru Dagmar Johansson, då vi fick höra ett åskliknande muller och en skarp knall upp från molnen. Plötsligt kom det en svart massa flygande genom luften rak emot oss. Det var som ett stort klot som smällde och skrällde. Jag trodde att det skulle flyga rakt på oss och förstöra huset och alltsammans, men som väl var slog det ner på gårdet strax intill. Det började brinna genast och en tjock svart rök vällde uppe. Röda lågor flammade. Lyckligtvis blev det ingen större eldsvåda, eftersom planet föll ner mitt på åkern. Det var bara en höhässja som brann upp". Slut på citat. Att ljudet från kollisionen som inträffade på 8000 meters höjd kunde höras så starkt trots avståndet är märkligt

Efter händelsen träffade jag Göran Halvarsson vid flera tillfällen inne i Linköping. Han berättade därvid mycket ingående om händelseförloppet vid kollisionen mellan de båda J29 flygplanen och vad som föregick detta. Även här efter detta haveri stämmer minnesbilden helt med vad han berättade vid denna tidpunkt och vad som står att läsa om i haveriutredningsrapporten.

Sammanfattningsvis kom det att framstå att båda förarna måste ha haft en enorm tur som överlevde kollisionen under de omständigheter som uppstod vid olyckstillfället. När två J29:or med vardera omkring 7.5 ton i startvikt brakar ihop i 750-800 km i timmen handlar det om stora krafter där en människas fortsatta vara eller inte vara helt styres av slumpen. Vid olyckstillfället var det sammanlagt

15 flygplan i luften, varav sju i målförbandet och åtta i det anfallande förbandet i vilket Halvarsson ingick. Han berättade att han hade börjat rikta in sig för skjutning (med målkamera) mot ett av målflygplanen när kollisionen med ett av de andra planen skedde. Varken han eller den andre piloten hade sett varandra. Det var en våldsam smäll. Något vittne till själva kollisionens ögonblicket bland de andra förarna fanns inte. Men Halvarssons uppfattning var att det andra flygplanets ena ving hade det närmaste kluvet hans plan strax bakom pansarplåten bakom förarplatsen. Av den kraftiga smällen lossnade Halvarssons katapultstol från fästena i botten på förarkabinen och han slungades ut i luften tillsammans med stolen rakt igenom huven vars ram visade sej sitta kvar på resterna av flygplansvraket på nedslagsplatsen vid haveriundersökningen.

Under det att Halvarsson tumlade runt i luften kändes det som om han höll på att förlora medvetandet. I rädsla för detta utlöste han nästan genast fallskärmen, trots att kollisionen ägt rum på omkring 8000 meters höjd. Då skärmen utvecklats upptäckte han att stolremmarna med isatt sprint fortfarande satt kvar på bröstet. Remmarna försvann när han drog ut sprinten. Vart katapultstolen med sin outlösta krutpatron tog vägen visste han inte då. Nedfärden i fallskärmen tog rätt lång tid, men landningen gick bra. Han hade fått mycket stora blåmärken på kroppen som ömmade i flera dagar. Detta antog han hade orsakats av stolfastspänningsremmarna när stolinfästningarna slets loss vid kollisionen. Hans J29:a slog ner ett hundratal meter från ett bostadshus där en del av resterna brann upp.

Katapultstolen till Halvarssons flygplan anträffades en avsevärd sträcka från planets nedslagsplats. Utskjutningspatronen var inte avfyrad. Stolen hade enligt uppgift blivit upphittad ute i terrängen av ett par privatpersoner, far och son, vilka burit och släpat den över stock och sten till de militärer som uppehöll sig kring planets nedslagsplats och undrat om stolen möjligen hörde dit. De hade uppenbarligen ingen aning om att stolen hade en krut laddning som hade kunnat avfyras om man under bärandet kommit åt något av utlösningshandtagen eller mekanismen på stolens baksida. De hade tur!

Den andra J29:a förlorade vid kollisionen den ena vingen. Piloten på ett av de andra flygplanen såg planet med hög rotation i dykning rolla lodrätt ned bland molnen i det översta molntäcket tillsammans med en mängd splitter och delar.

Föraren på detta plan, fältflygare Sven Björk, sköt ut sig med katapultstolen under vissa svårigheter på grund av den snabba rotationen efter förlusten av ena vingen. Han löste ut kata-

pultstolen med gardinhandtaget, men glömde att dessförinnan lösa ut huven. Han kom därför att skjuta ut sig igenom huvglaset Han hamnade vid nedslaget i en mindre sjö. Han lyckades inte frigöra sig från fallskärmen utan fick simmande släpa denna efter sig ett 20-tal meter in till stranden. Han blev omhändertagen av tillskyndande personer från en närbelägen gård, varifrån han per telefon kunde anmäla sig till F3.

Avståndet mellan de båda nedslagsplatserna för flygplanen var c:a 3,5 km. Båda förarna infördes efter fallskärmshoppens direkt till Centrallasarettet i Linköping för undersökning, varvid följande framkom: Halvarsson hade skrubbsår i ansiktet och inre blodutgjutning under båda ögonen, samt hade stukat höger axel. Röntgen av skalle och kotpelare visade inget onormalt. Han utskrevs därefter för konvalescens i hemmet. Han beräknades att återgå i flygtjänst den 15 aug. 1954. Men någon mera flygtjänst för hans del skulle det inte komma att bli! Undersökningen av fältflygare Björk be-

träffande ev. skador på kotpelare mm. visade att inga skador förelåg. Även han utskrevs för konvalescens i hemmet innan han skulle återgå i flygtjänst. den 15 aug. 1954. Utredningsrapporten avslutas med att ingen av förarna har brutit mot utfärdade säkerhetsbestämmelser och ingen kan heller lastas för haveriet.

Besättning:		Flygtid totalt: På J29:	
529-3-50			
Halvarsson, fältflygare 2.gr,	FFSU,	514,7 t.	256,6 t
340915-243			
Björk, fältflygare 3.gr,	GFSU:2	356,2 t.	53,6 t

SLUTFLUGET FÖR GÖRAN HALVARSSON OCH FARVÄL TILL FLYGVAPNET!

Med flygplan J29B, gul O, med serienr 29523 hade därmed fältflygaren Göran Halvarsson upplevt sitt andra flyghaveri inom loppet av 16 månader. Det förra var på F18 med J28B, med nr 28187. Datum 5/3 1953. Yrket hade uppenbarligen sina risker!

Avgången av flygande personal genom haverier var vid denna tid oroväckande stor. Av första omgången fältflygare omkom 20 % enligt senare statistik. Vilket annat yrke hade tolererat något sådant? Det har talats om att flygarna var i viss mån skrockfulla. Man sade efter en inträffad allvarigare incident "att man hade fått bud". Första gången fick tolereras, det ingick liksom i jobbets natur att något kunde hända. Men efter att ha "fått bud" andra gången borde man allvarligt tänka igenom om man skulle fortsätta att flyga och riskera en tredje gång, vilket ansågs vara något av en gräns som borde undvikas. Längre än så kunde rimligtvis inte turen räcka.

Det verkade som liknande tankegångar låg till grund för Halvarssons beslut, när han efter det sist inträffade haveriet fattade beslutet att sluta flyga. Det togs inte positivt emot av hans överordnade när han anhöll om att få sluta sin anställning. Han tillfrågades först om han blivit flygrädd efter det som inträffat. Han svarade nekande på detta, men anförde att han varit utsatt för två mycket allvarliga haveritillbud, vilket fick räcka. Något tredje skulle det inte få bli! Man gjorde honom då uppmärksam på att det återstod en hel del tid på det 6,5-åriga kontraktet att Flygvapnet därför kunde kräva betalning, helt eller delvis, för den flygutbildning han fått. Halvarsson anförde då, att oavsett hur det skulle bli med detta så tänkte han ändå inte fortsätta att flyga. De hotade då med att de kunde hålla honom kvar markbunden och givetvis utan flygtillägg hela kontraktstiden ut. Så blev det också till att börja med. Men efter ett halvår gav försvarsmakten upp och han fick sluta.

Vi träffades då och då under den tiden som han gick markbunden och hoppades att få sluta. Han utnyttjade denna tid att på allvar ta upp och utöva sina eminenta kunskaper i kortspelarkonsten. Han åkte omkring på flera flygflottiljer där han var väl hemmastadd och spelade vid den tiden när det var tid för avlöning för korpraler och furirer. Det sades att han vann en hel del på sina ställen med sitt virtuosa spelkunnande. Till och med så mycket att det uppmärksammades en bit högre upp på ett par flottiljer och att man där gjort aktiva försök att få slut på kortspelet. Han hade också en annan variant på spelmarknaden. Han åkte fram och tillbaka på tåget mellan Linköping och Stockholm och spelade. Detta var en företeelse som torde ha varit rätt vanlig att en del gjorde vid denna tid. Jag frågade honom hur han kunde veta vilka bland passagerarna som var kortspelare? På detta svarade han: "Jo, det ser man om man är spelare själv! Du skulle inte kunna se det, men jag kan"! Så var det med det. På min fråga om hur han kunnat bli en sådan överdängare på att spela kort, svarade han att han var i det närmaste född med en kortlek i näven. Farsan hade ett torp och det fanns inte så mycket att göra på fritiden där uppe i skogen. Det kom ofta bekant folk från trakten och hälsade på och då blev det mycket kortspel. Han hade då redan som liten pojke suttit i bakgrunden och med intresse

tittat på. Så småningom hade han fått börja deltaga. På så vis hade han fått lära sig det mesta och lite till. Och på den vägen var det!

När jag träffade honom sista gången i Linköping var han mycket nöjd. Han hade nyss fått besked att han skulle få sluta vid Flygvapnet vid ett angivet datum. De hade insett det meningslösa att hålla honom kvar. Och inte bara detta! Han hade också ett nytt jobb på gång som han förväntade sig en hel del utav. Det var utomlands i Canada som skogshuggare på en stor timmercamp. Det skulle ge mycket bra förtjänster hade det sagts. Jag tyckte det lät en aning äventyrligt. Men han var entusiastisk. Ytterligare ett par kamrater från hans hemtrakt i Jämtland skulle resa med. Det skulle nog bli ett rätt hårt arbete, men förhoppningsvis lite mindre riskabelt än flygningen.

LIVET SOM TIMMERHUGGARE I NORRA KANADAS VILDMARK.

Hur livet kom att gestalta sig för Göran Halvarsson i sitt nya yrke som timmerhuggare i Canada och vad som slutligen hände där har vi, hans kamrater, inte vetat mycket om under de gångna åren. Inte mera än att det tyvärr ledde till hans alltför tidiga död. Brist på fakta och kommunikation ger ofta upphov till rykten. Så kan sägas även ha förevarit här i detta fall, sedan den dag då vi med bestörtning fick höra talas om hans bortgång. Det har ofta, bland annat på våra kamratträffar, tagits upp frågan om vad som egentligen hände honom. Var det en olyckshändelse som tog hans liv, eller var det något annat som låg bakom? Fanns det någon koppling till hans kortspel? Det fanns de som sade sig ha hört att så var fallet. Minst två helt olika versioner av rykten har förekommit om vad som hände. Det ena av dessa visste att berätta att han kommit under ett fallande träd i samband med att den som ansvarade för trädfällningen med avsikt hade underlåtit att varna honom för att därigenom komma undan en spelskuld. Rykten lever ju som bekant ett eget liv och det är inte alltid som logiken sitter i högsätet. Detta med den uteblivna varningen föreföll något långsökt, även om man utgår ifrån att ingenting är omöjligt.

Vi är flera FFV-kamrater som sedan länge talat om möjligheten att försöka bringa ljus över vad som hände och därmed slutligen komma fram till sanningen. Ytterligare en fråga hade tillkommit: Var blev han begravd i Canada eller i Sverige? Jag som skriver detta beslutade att försöka åstadkomma något som brukar kallas grävande journalistik. Det gällde då i första hand att hitta några kontaktpersoner från den aktuella tiden. Svårt, eftersom det efter så många år säkert hade börjat glesna i leden. Men jag har haft en stor tur, långt utöver vad jag vågat hoppas på. Jag fann rätt folk! Kontakt inleddes med gamla FFV-eleven 4211 Stig Madberg, jämtlänning liksom Göran Halvarsson. Via honom ledde spåren till en man som hette Rune Jonasson¹, 84 år och från Svenstavik. Denne och en man vid namn Artur Jakobsson² reste tillsammans med Göran Halvarsson till Canada. Detta var en i detta sammanhang verklig önskekontakt, och det är på intervjun med honom som den fortsatta berättelsen bygger.

---

¹ Rune född 1922-08-19 i Rätan (Z). Död 2007-11-27 i Vigge Berg (Z). Femmanning flera gånger om med min far.

² Artur född 1916-04-12 i Haverö (Y). Död 2008-11-20 i Gävle (Z). Avlägset släkt med alla mina far- och morföräldrar.

**Göran, Rune och Artur
på promenad i Vancouver**

Göran Halvarsson och de båda andra kamraterna reste till Canada i april månad år 1955. Via kontakter på hemorten fick de jobb i skogen på en arbetsplats som hette Olsson Camp. Ägaren var svensk och kom från Bleka Tandsbyn. Arbetsplatsen låg 4-5 mil från gränsen till Alaska. Skogen bestod av verkliga jätteträd och arbetet visade sig medföra en hel del risker. Betalningen var mycket bra. En del av lönen utgjordes av risktillägg. Rune Jonasson berättade att han aldrig tjänat så bra med pengar som han gjorde under dessa år i Canada. Men som nämnts var jobbet inte riskfritt. Rune Jonasson har ännu i dag en metallplatta inopererad i huvudet förorsakat av en nedfallande trädgren. Man blev tilldelad olika arbetsuppgifter. Göran Halvarsson blev placerad som s.k. bockare. Denna sysselsättning handlade om att kapa de fällda träden i standardiserade längder. Detta arbete var något bättre betalt än fällningsjobbet. Motorsågarna som

användes var kraftiga saker med svärdsängder på upp till 7 fot (2,13 m). Man hade som skyddsbestämmelse i arbetet att inget träd fick fällas när någon motorsåg var i gång i närheten och användaren därmed inte kunde höra varningssignalen. De var anställda på kontrakt. Efter att ha arbetat i skogen mera än ett år åkte de hem ett tag på ledighet till Sverige, varefter de återvände tillbaka igen.

Under denna tid träffade jag Göran Halvarsson igen på en kamratträff i Västerås. Jag blev mycket förvånad över att se honom där och undrade om han redan slutat i Canada. Han skrattade och sade: "Nej, jag är bara hemma tillfälligt. Det var ju kamratträff här, å dä' vill man ju inte missa"! Jag undrade om han verkligen kostat på sig en sådan dyr resa enbart för detta. Det måste ju handla om en hel del pengar? Han svarade: "Ja, pengar går väl alltid att ordna. Men ja' tänkte hälsa på farsan å' dom andra samtidigt". Jag undrade på skämt om han spelat ihop till hemresan. Men han log och svarade bara: "Nja..."! Svaret kunde tolkas hur som helst.

För sina båda kamrater hade Göran talat om att han efter att ha arbetat kontraktstiden ut tänkte han skaffa sig helikopterutbildning i Canada. Detta med helikopter var ju inte så vanligt vid denna tid. Han talade också om att han dessförinnan skulle åka och se på en olympiad, enligt Rune Jonasson. Detta måste i så fall ha varit olympiaden i Cortina som gick år 1956.

MEN ÖDET SKULLE VIJA ANNORLUNDA SKULLE DET VISA SIG.

När Göran Halvarsson bara hade en arbetsvecka kvar att arbeta fram till kontraktstidens slut inträffade en tragisk händelse som tog hans liv. Ett träd fälldes så olyckligt att det träffade honom när han höll på med sin kapning av träd i längder. Han omkom omedelbart. Och därmed har denna berättelse kommit fram till kärnfrågan: Var detta en renodlad arbetsplatsolycka, eller fans det fog för några andra misstankar? Rune Jonasson, som inte var med just vid den platsen när händelsen inträffade, ansåg att det inte låg något medvetet brott bakom. Däremot måste det ifrågasättas om säkerhetsreglerna följts beträffande varningssignal innan trädfällning skedde. Troligen hade Halvarsson haft sin motorsåg i gång och därför inte hört någon varningssignal. Men ingen fällning borde ju ha skett så länge någon motorsåg var i gång i närheten. Man kan givetvis så här långt i efterskott undra över hur säkerhet och arbetarskydd fungerade på en sådan riskfylld arbetsplats när en sådan olycka kunde ske. Något kortspel om pengar i någon större utsträckning kände Rune Jonasson inte till att det skulle ha förekommit på Olsson Camp och trodde inte att det fanns någon koppling mellan något sådant och olyckan. Han sade att kamratskapet inom timmercampen varit mycket gott. Rune Jonasson var kvar i Canada till 1958.

Kostnaderna för begravningen svarade arbetsgivaren för. Rune Jonasson var med vid begravningen i Vancouver. Flera av arbetskamraterna med fruar deltog, vilket framgår av bilden. Stoftet av Göran Halvarsson kremerades och urnan kom till

Sverige och gravsattes i familjegraven på Rätans kyrkogård 1956.

Så fick vi då beskedet till sist från säker källa, vilket känns bra. Vi alla FFV-kamrater som undrat under årens gång vad som egentligen hände i samband med Göran Halvarssons tragiska bortgång där uppe i den Canadensiska vildmarken. Vi vet nu att det säkerligen handlade om en ren arbetsolycka, men att det uppenbarligen har funnits brister i säkerheten som bidragit till händelsen. Då uppstår lätt rykten. Sorgligt att han, som fram till dess, utgjort bilden av den verkliga överlevaren som klarat två våldsamma flyghaverier med minsta möjliga marginal skulle ryckas bort i sin bästa ålder på grund av en utebliven varningssignal som någon försummat, eller i varje fall som inte nått fram till honom i samband med trädfällningen.

Det är vid sådana här tillfällen man vill ställa frågan om en människas öde är förutbestämt? Något som en del människor faktiskt tror på. Det finns ett gammalt ordspråk i anknytning till detta som säger: "Att en man som är dömd till hängning han drunknar inte"! Kanske är det så.

Jag vill tacka följande personer som medverkat med fakta och upplysningar som möjliggjort denna berättelse om händelserna omkring 4605 Göran Halvarsson: FFV:s 4211 Stig Madberg, Frösön. Rune Jonasson, Svenstavik. Anita Sundgren, Flygvapenmuseum Linköping. Samt Jan Strand, Frösön. och FFV:s 5746 Rolf Olsson Arboga. Även Krigsarkivet.

Jag vill tacka 4307 Sigvard Hansson för att han tog sig tid att utreda och skriva.